

Učiteljski Tovariš.

Glasiilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsebina: Delovanje učiteljstva z ozirom na socialnopolitično strujo. — Zmes. — Listek. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Inserati.

Delovanje učiteljstva z ozirom na socialnopolitično strujo.

(Predaval pri zborovanji „Savinjskega učiteljskega društva“ Ivan Kramar, učitelj na Vranskem.)

(Dalje.)

Zporedno z vero je k najdragocenejšim svetinjam naroda prištevati ljubezen do domovine in vladarja ter ljubezen do milega materinskega jezika. Dolžnost slehernega je, vse jezike spoštovati, a svoj materin jezik ljubiti. Ni treba, da bi bili narodno nestrpni, ne. Ne narod proti narodu, temveč narod ob narodu! Vzgoja in mišljenje v tem smislu je tem bolje, ker ima ravno narodnost svoj pravi vir v etiki in ljubezni do bližnjega. Kdor svoj rod zaničuje, kdor svoje domovine ne ljubi in se materinskega jezika sramuje, je bil in bo pri vsih narodih izvržek človeštva. Nam izročeno mladino nam je torej uzgojiti v prave rodoljube in zveste državljane. Kaj je torej bolj naravnega, kakor to, da bodi učitelj i sam navdušen za dom in rod, za milega vladarja. Izdajalca domovine in zasramovalca materinščine nikdo ne mara; izdajstvo se sicer izkorišča, a izdajalec se celó od sovražnika zaničuje.

Zunaj šole delujemo večkrat z zasebnim poučevanjem. Pridejo slučajji, da v šoli kakšen otrok zaradi bolezni ali iz drugih vzrokov zaostane. Tedaj prosijo starši navadno učitelja, da otroka še zasebnim potom poučuje. V takih slučajjih je to potrebno in tudi koristno. Gledati pa moramo tudi pri tem, da svojega ugleda ne zapravimo in zahtevamo za ta trud stanu primerno plačo. Raje poučujmo zastoj, kakor bi si dali ubožno spričevalo, in kazali morda še veselje, če nam dá kakšna ošabna stranka za uro po 20 ali 40 h zaslužka. Poučevanje pod 1 K za uro je pravega učitelja nečastno in grajalno, zakaj kakovost našega truda sodi stranka le po zahtevanem plačilu.

Pridem do najvažnejšega izvenšolskega delovanja za vsakega učitelja, namreč do učiteljskih društev. Ta tvorijo nekaki dom, v katerem najde vsak učitelj svoje najljubše znance v oseh svojih tovarišic in tovarišev, — najde toli potrebno razvedrilo po prenapornem delu v šoli, — najde najboljše svetovalce v vseh perečih vprašanjih in največje duševne in materijelne svoje dobrotnike. Ni ga

skoraj okraja, kateri bi ne imel še svojega učiteljskega društva, pač pa je še mnogo okrajev z učiteljskimi društvi, ki ne štejejo vsega v dotičnem okraju nastavljenega učiteljskega osebja za svoje ude. Rek: „Kdor zaničuje se sam, je podlaga tujčevi peti“, velja osobito našemu stanu. Smelo in brez vse bojazni rečem, da učitelj, kateri službuje v okraju, v katerem obstoji učiteljsko društvo, a on ni ud istega, ni učitelj s srcem, ampak le učitelj z imenom, kateri pač gleda, da vsakega prvega svojo plačo vleče in drugega nič. Delavei vsake vrste se organizujejo, a takšen učitelj mirno čaka, da nas v našo sramoto in pogubo tok časa prebiti. Temu krivda zamore le biti, ali malomarnost ali pa preziranje nad ostalim učiteljstvom. Takšni kruhoborci ne zaslužijo družega, nego pomilovanje ostalih. Gospoda, pomislimo, se li nimamo skoraj za vse pridobitve ravno učiteljskim društvom zahvaliti?! Bi li imeli brez naših društev našo dično „Zavezo“? Bi li imeli brez naših društev „Lehrerbund“? Bi li imeli brez društev mladinsko knjižnico? Bi li imeli brez društev naša dva tako vrlo urejena učiteljska lista: „Učiteljski Tovariš“ in „Popotnik“? Kje bi bil „Zvonček“ in drugo? Bi li dobili poleg vse duševne hrane tudi še materijelnih poboljškov v obliki izboljšanih naših plač! Bore malo ali pa prav nič! Kakó opravičujejo torej tisti tovariši in tovarišice svoje postopanje, kateri učiteljska društva prezirajo? Jih je li morda sram priti v društvo, ker morebiti ne storé svoje dolžnosti v istem obsegu, nego bi bilo to pričakovati? Ne in ne, to ne sme nobenega ovirati. Ravno zató, ker smo še ubogi, smo na pomoč vsakega navezani. Naša društva nam nudijo največ prilike, da se vzgojujemo, medsebojno čislamo, pripravljaje se ne le za naš vzvišeni poklic v šoli, temveč za splošno slobodo in napredek človeštva.

Z enakim delovanjem v šoli in izven šole za korist in ugled šole in stanu rečemo slobodno, da ima učitelj, delujoč v tem smislu, na svoje stare dni mirno in sladko zavest, da je storil, kar mu je bilo storiti kot učitelju. S ponosom pa rečemo, da ravno učiteljstvo in posebe še slovensko učiteljstvo stori še več, ravna se po Simon Gregoričevih besedah: „Ne le, kar velevala mu stan, kar more, to mož je storiti dolžan“.

(Dalje prih.)

Zmes.

XXXVI.

Ma foi! „Oh, kako je bilo lepo; sam presvetli škof so nam dali blagoslov“! — Uj, kako je bilo lepo na 1. občnem zboru „Slomškove Zveze“ dne 29. in 30. decembra! In zapopotalo je po dvorani, ko je pokleknila vsa častita družba, namreč 25 učiteljev, nekaj učiteljic, nekaj žena in dosti kuharic, da se razlije blagoslov čez nje. In vstali so . . . sladko-ginjeni!*) Celo vladnemu zastopniku se je čudno zdelo, ker še na nobenem društvenem zborovanju ni dobil blagoslova, bratovščine pa so itak samo za parado.

Precej nadut mora biti človek trdeč, da je bil to dan zmagoslavja za njih mlado organizacijo, kajti 2 leti so bobnali, rovali in agitovali na vse kriplje ter spravili tako peščico zasleplencev in častihlepnežev iz vse Slovenije skupaj, kakor ima vsako okrajno učit. društvo pri svojih mesečnih sestankih udeležencev. In to so baje pravi narodnjaki po besedah dr. Žlindre, ki je emfatično klical: „Oni so narodni, one so narodne v vzvišenem pomenu besede, oni pa, ki hočejo pozitivno krščanstvo vreči iz šole, so sovražniki in izdajice svojega naroda. On ostane pri nekdanji svoji trditvi, da tista šola, katero je narodu dal liberalizem, je in ostane prokletstvo za narod“. — Ali se ne pravi to, pojme na glavo postavljati? Dr. Žlindra, tu Vas je zapustil sv. Duh!

In kdo so bili navzoči učitelji Slomškarji? Primorska je poslala glavo goriške podružnice, Cenčiča iz Kojškega, devico vseh devic, gospico Minko Holzinger pl. Weidlich, katero ima na vrvi dr. Dreje. Čudotvorna Kranjska je poslala „Ober“-Slomškarja Jakliča z njegovimi trabanti, Vogelnika, glavarja idrijske podružnice z Novakom in drugimi ljubčki, Čenčiča iz Kamnika, za Okorna se ne ve gotovo. Zelena Štajerska je poslala sitnega Jurkoviča iz Šmarij, pobožnega Tomažiča iz Tinj, neznanega Vaudo iz dobroznanega Veržeja (à la Abderiti) in slavohlepnega A. Kosi-ja iz Središča (ein Mädchen für Alles) ter sestrici Stupei od sv. Marka pri Ptuj. Drugi udeležniki so „minderwertig“. — Hvala Bogu, da „Zavezi“ odpadejo taki obskurni elementi v smetišnico!

Najbolj samozavestno, rekel bi v moških hlačah, nastopala je A. Stupca, ki je v svoji že pretekli mladosti bila čedna punca in zelo posvetno mislila in čutila. Dobro je, da začne pokoro delati, saj je slovesno povdarjala, da Slomškaric ni nič sram „starega devičarstva!“ (že vemo, zakaj!)

Ne pečali bi se s takimi tercijskimi, ki so najsrečnejše v obližju žegnanih teles, ker je tam vsak greh eo ipso izključen, ali Stupca je nastopila pot javnosti ter se ima tudi sodbi javnosti podvreči. Stupca ima zdaj najnujnejše opravke, da obdelava znane jej učiteljice in jih kani spremeniti v „Slomškarice“. Ko se nabere dovolj oseb za odbor, ustanovi s prijaznim sodelovanjem Kosija, Primožiča, Vaude, Jurkoviča Slomškovo podružnico za Štajersko. Kosi si je že napravil prosto pot, izstopivši iz „ormoškega učiteljskega društva“, ker mu izid odborove volitve ni ugajal. Pri Slomškovi podružnici boče raznih častnih služeb na razpolago.

*) Škoda, da jih ni Hofamateur fotograf Jurkovič fotografiral v večem spomin!

Tovariši! pazite skrbno na omenjena rovanja in poučite zlasti učiteljice. Stupca bi naj rajše sebe pripravljala na skušnjo za meščanske šole, katera se jej ni posrečila, kajti sicer je imela dopust za eno leto popolnoma zaman. Kot spremljevalka Stupce se je kazala neka Dostal iz Ptujске gore, ki vedno neki „Machtniks“ (Mahnič?) — pete liže. — Klanjam se!

„Gorica“ in „Primorski list“ prinašata neke „Utrinke“ o minolih volitvah, kjer po stari navadi lažejo in napadajo učiteljstvo. Bog daj noreem pamet!

Žal nam je, da se moramo baviti tudi z Lapajnetovo „Zadrugo“. Da ostanemo nepristranski, čujte! kaj piše o tem „Slovenski List“: „Lapajnetova „Zadruga“ daje g. deželnemu poslancu Jakliču v listnici te-le nauke: Zakaj bi, g. Jaklič, ne spoštovali nekoliko učiteljev prvakov v Ljubljani, ki so slovensko učiteljstvo tako lepo organizovali in ki tako lepo vodijo svoje sobrate?! Prizanesite jim, ako duhovščini včasih nekaj krivice delajo! Potem bodo slovenski učitelji prvaki tudi Vas, ki ste odlični pisatelj in gospodarski organizator, po vrednosti cenili. Radi pripoznamo, da so slovenski učitelji (n. pr. „Tovariš“, ki je dejal Slomškovo glavo raz svoj list med staro šaro) sami krivi, ko so šli v svoji liberalnosti predaleč, da ste vi s svojo klerikalno šolsko politiko na dan prišli. — Predaleč so prišli slovenski liberalci z zasmehovanjem duhovščine in prvih cerkvenih glav, preveč so zabredli slovenski klerikalci, ko so s silnim svojim sovraštvom do odličnih rodoljubov v liberalnem taboru toliko celemu narodu škodovali. Spoštujmo duhovščino, od katere imamo vsjo moralno moč! Cenimo pa tudi nekoliko svobodnejšo inteligenco, ki nam daje srčnost v javnem nastopu. Čislajmo predvsem pa one rodoljube, (to je g. Lapajne sam), najsi bodo liberalci ali klerikalci, kateri so si ohranili srce do vseh Slovencev, in kateri žele mir in spravo malemu slovenskemu narodu! „Dihur“ pravi: „To je tista vodena limonada, katere smo navajeni iz „Edinosti“! G. Lapajne, ki pravi, da ni ne klerikalec ne liberalec, pa vendar rad v kako župnišče pogleda, bi menda rad v kalnem ribaril in prišel do kakega mandata. Da njegova srednja stranka strahovito narašča, naj si vzame sam zase nauk iz zadnjih deželnozbornih volitev, ko je med dyema stoloma tako sijajno obsedel! Mi na Kranjskem smo na jasnem: Ali z nami, ali proti nam z liberalci!“

Konec dopisa ni „Dihurju“ všeč, ki se glasi: „Da bi pa še Vi, g. Jaklič, našemu ubogemu narodu pripomogli do miru in sprave, izročite uredništvo „Sl. kateheta“ kakšnemu katehetu, ki naj se poteguje za versko vzgojo. Posvetnih učiteljev naloga pa ni, delati samo za versko vzgojo!“ Dobro!

Ravnatelj Lapajne svari pred kako srednjo stranko od strani učiteljev. Kaj li hočete potem takem, pišoč: „Slovenski učitelji so se od nekdan držali prave politike slovenske, samo v zadnjem času so glede takta pravo pot zgrešili, ko so se z brezobzirnostjo podali predaleč na polzko pot prenapete strankarske politike. Glavni organ slovenskega učiteljstva se mora nekoliko rahlejšje in bolj možato (čujte!) uredovati, pa bode ostal nasprotni list edino le organ za slovenske katehete.“

Za kupico limonade prosí

Rešetar.

Listek.

II.

Gospod urednik! Že davno sem vedel, da ste pameten in prebrisan človek, a poslednji dokaz o tem imam v rokah šele od 21. grudna 1901, ko sem pregledal 36. št. „Učit. Tovariša“. Prosim, besedo pregledal sem podčrtal, ker lista zares nisem prečital. Kako neki in zakaj? Za to ni vsaki kmečki želodec. Cele štiri strani samih rubrik in v rubrikah sami dokazi, koliko bolje se godi tovarišem po drugih pokrajinah nego nam v preljubi Kranjski, kjer še zmerom in zaman čakamo, da se uresniči Prešernov obet: Vremena Kranjcem bodo se zjasnila. Hudiča! — Ali se ne pravi to, kazati gladnemu človeku polne skledе najboljših jedil, ki se pa pri njih košatijo drugi, in baš začetkom počitnic in za božične praznike! Zares, okusnejših skomin nam niste mogli napraviti. Samo, žal, da ni to za prazen želodec. Jaz na pr. sem to stvar prebavil komaj in z vso silo do konca božičnih praznikov, ker sem tisto nesrečno številko „U. T.“ slučajno založil z vabili na zaostalo naročbo raznih listov, s plačilnimi nalogi, z opomini iz c. kr. davkarskega urada (n. b. „davkarije“ ne bo menda bolje, ker nikdo ne mara take norčije, prismodarije, sitnarije . . .) Z novoletno številko sem pa pričakoval in ne zaman drugačnih skomin.

Torej le naprej, gosp. urednik! S časoma nas naučite s skominami še imenitno — stradati.

Sedaj, ko mi je odleglo, moram začeti z aktuvelnejšimi stvarmi. Da ne boste rekli, da v naši dolini ne napredujemo, četudi je najnovejša novica, da mora pri nas vsaki učitelj imeti živce kakor konopne vrvi, želodec kakor konj in čevlje iz — hudičeve kože, naj začnem s slov. univerzo, za katero bi bil naš spoštovani prijatelj Šusteršič v drž. zbornici kmalu prvi — tepen. Hm! Mučeništvo se včasih dobro plačuje že na tem svetlu. Slovenska univerza! Meni to zvoní kakor anakronizem. Za letošnje zasedanje je stvar sicer srečno zaspala, pa je tudi pokazala, da nevzdramno spi ogromno število občin po Slovenskem. Jaz pa — oprostite, da sem takoj v prvem letošnjem listku tako oblasten in mi ne zadošča niti običajni plurale majestatis — torej: jaz pa sem stvar, to je slovensko univerzo videl v svojem proroškem duhu — videl že dognano, dovršeno . . . ne sicer v beli Ljubljani, marveč — nikjer. Pomagal sem si s sledečim argumentom, ki se je še vsikdar obnesel izborno: ob vsakem perečem vprašanju se drži vsaka previdna vlada, ki ji je na tem, da ostane, za plašč onih, ki imajo večino ali pa moč ali inteligenco, prav gotovo pa onih, ki nedvomno zmagajo, torej majoritete in ne faktučne potrebe po izobrazbi hrepenečega naroda. In ta vladna lastnost ni prazna; vrlo se je obnesla že velikokrat in se bo še, saj to je, lepo prosim, začetek politične modrosti. Zato pa le upajte slov. univerze vi vsi, ki ste in ki niste še prosili zanjo. Upanje je Slovincu že marsikdaj pokazalo figo in vlada tudi, pa mu jo bo še; zato pa le upajmo, vstrajno upajmo, to je idealno in za vse — po ceni . . .

Kako nas ljubijo „visoko gori“, je zanesljivo znamenje že n. pr. — vsak pošten pripovedovalec mora vedeti, kdaj se rabi n. pr. — pri šol. knjigah iz c. kr. zaloge. Gospod urednik! Vi tam doli ob Ljubljani, kjer ima Črnagojev France žabo za poštni pečat, ste gotovo že videli, da so nemške šol. knjige vezane popolnoma v platno, jaz sem videl italijanske v Gorici, v Trstu in doma vezane popolnoma v

platno, a Slovincem so napravili doslej platnen samo — hrbet. Altroche minderwertig! — —

Če se gre tu za čisti dohodek, bi ga moralo biti pri 600.000 Lahih vsaj nekaj manj nego pri 1½ milijonu Slovencev. In zastonj nismo upali, da novi ravnatelj Šuklje ne zravna te ravnopravnosti (!).

Pa da ni univerza utopija, ko smo komaj pri platnem hrbtu; seveda smo potrebni tega in onega, ali politika ne pozna večje potrebe od lastne koristi.

V ti zadevi so naši pobožni kmetiči še praktičnejši. Ko je v neki občini prečital slavnemu pušečemu odboru tajnik prošnjo za slovensko vseučilišče, so sklenili, glasno puhaje c. kr. duhan, da naj se le ustanovi taka šola, „če nič ne košta . . .“

S tem sva pa, g. urednik, zaradi univerze srečno v kraju. Lotiti se morava še prvega mučenika za njo, namreč velecenjenega zastopnika „kurje pete“, kakor golče rodoljubni Pivčani, ki pa slučajno niso marali voliti Šusteršiča v drž. zbor. Mož mora biti že potem zares Slovenec, ker nima sreče. Ko je oni dan v dež. zbornici pretakal bridke solze, kako pristransko gospodari dež. odbor s prvim klerikalcem na čelu in so mu od vseh strani letele psovke na kosmata ušesa, da bi jih ne spravil mirno — niti poslednji vaški učitelj, se je ponosno bil na prsi: Narod je za mano; nekdo je pa pristavil na galeriji: Pa še kako daleč za vami! — Meni je takoj prišla na misel rečenica, kaj je pravilneje: Tirolec je prvi za bikom ali: bik je prvi za Tirolcem — glede razumnosti.

Za bodoče se nam obeča v dež. zbornici — obstrukcija morda celo namestu zvišanja kvinkvenij . . . Takega darila, gosp. urednik, za novo leto pa ne privoščim niti Vašim članekarjem, rešetarjem I, II. in III. . . vrste in ne vsi dobri plačani gardi okolo Vašega lista; samo, ko mi bode še kdo oponašal „galgenhumor“, kakor zadnjič, mu pošepetam na uho, počem je v III. plačilnem razredu — kofe. Dotlej pa in do prve sitnosti Vas prav lepo pozdravlja

Nadoslav.

Dopisi.

Štajersko.

„Lehrerbund“ in mi. (Dalje). Kaj pa je hotel štajerski učitelj se svojo notico? Je li morebiti grajal tovariše, ker so se v Gradcu posvetovali z nemškimi tovariši o stanovskih rečeh? Mislim, da ne. Prerešetanje stavljenih vprašanj je temveč pokazalo, da boli štajerskega učitelja le to, da naši zastopniki v Gradcu niso dovolj jasno nastopili kot slovenski učitelji, boli ga, da se nekateri bolj ogrevajo za nemški, kot za slovenski list.

On je očitno na stališču, da nam mora vselej in povsod narod prvi biti in da ne smemo, tudi le na videz ne, ničesar podpirati, kar bi moglo narodu škodovati. Po njegovem mnenju bi bili morali slovenski učitelji pojasniti poslancu Seitzu in njegovim somišljenikom, da je njegov program za nas nemogoč, dokler se ne izvede v celi državi in v polnem obsegu narodna enakopravnost.

Čemu neki? Vprvo pač želi, da bi si slovenski učitelji povsod osvetlili lice, da bi se povsod kazali trdne, jeklene in bistrourne može, ki umejo izvrševati svojo nalogo povsod.

Slovenski učitelji bi naj bili značajneži, ki odkrito kažejo, da ne prodajo svojega narodnega prepričanja za lastni gmotni poboljšek. — Nadalje gotovo tudi želi, da bi slovenski narod ne mogel nikdar dvomiti o značajnosti svojega učiteljstva.

Mlad stan smo še, mnogo in mogočnih sovražnikov imamo, obrekovalec se nam tudi ne manjka, moramo torej pač previdni biti, če si hočemo vzdržati in pomnožiti ugled in vpliv med narodom. Že večkrat se je s prstom kazalo na nas kot narodne mlačneže in to ravno vsled zveze z nemškimi tovariši. Ko bi mi nastopili v Gradcu vselej kot odločni Slovenci in bi tirjali za nas pravice, ki nam po našem številu pristojajo, bilo bi tako sumničenje pač brez vsake zaslonbe in bi se samo osmešilo.

Znano je menda tudi Štajerskemu učitelju, kako nejasne pojme imajo o nas štajerskih Slovenceh naši nemški tovariši in drugi sodeželani, ki kar vejeti ne morejo, da so na Štajerskem tudi šole sè slovenskim učnim jezikom. Tega tudi mnogi drugi važni činitelji ne vedo, kakor nam pričajo razne na ogled poslane nemške učne knjige. Bi li ne kazalo malo poropotati, da nas povsod ne prezrejo?

In končno bilo bi tudi dobro pokazati socijalnim demokratom, da Slovani nasprotujemo brezdomovinstvu, ker se ne damo od močnejših sosedov pozobati. Socijalni demokrati bi potem morebiti vendar tudi tupatam podpirali v državnem zboru naše težnje. Bi nam li to škodilo?

A navzlic vsem tem vzrokom se pri shodu v Gradcu ni naglašal narodnostni moment. In zakaj ne? So li bili naši odposlanci sami narodni mlačneži? Gotovo ne, saj je večina njih že opetovano požrtvovalno pokazala svoj narodni čut in je njihova narodna zavest vzvišena nad vsak dvom.

Ta opustitev je le posledica pri „Lehrerbundu“ že od nekdanj tradicijonalne navade, da se tam Slovenci nikdar ne silimo v ospredje, da razven treh odbornikov ne tirjamo ničesar za sebe, temveč mirno sedimo in pritrjujemo, sicer pa molčimo.

Tupatam zaskeli nas sicer kaka beseda; sosed pogleda soseda, ta zmaja z rameni in zopet je mir. Vse to pa ni toliko naša krivda, kakor pa znak naše gmotne bede.

Nemci so ustanovili „Lehrerbund“ ter so povabili tudi nas. Pristopili smo, ker je bilo to samo učiteljsko društvo. Bili smo mu vselej zvesti člani ter smo ga pošteno podpirali. Le leta 1883. smo zavreli, ko je takratno društveno glasilo „Pädagogische Zeitschrift“ prineslo članek „Tiefer gehängt und festgenagelt“. Takrat so izstopila vsa slovenska društva. — Ko nas je čez nekaj let društveno vodstvo zagotovilo, da njega ne zadeva nikaka krivda in da nas bo v bodoče strogo varovalo pred vsako žalitvijo, pristopilo je zopet društvo za društvom z bolj ali manj ostro izjavo. In zdaj so zopet vsa slovenska društva člani „Lehrerbunda“. K združenju nas je pa najbolj tiralo gmotno vprašanje.

Če smo hoteli svoje gmotno stanje izboljšati, morali smo biti združeni. Nikdo pač ne more tajiti, da si je pridobil „Lehrerb.“ v tem oziru obilnih zaslug. — Nemških tovarišev je več, oni živijo navadno v ugodnejših razmerah nego mi, oni imajo večjo zaslonbo med narodom in pri oblastnijah ter se morejo vsled tega tudi veliko prosteje gibati. Oni so prevzeli vodstvo „Lehrerbunda“, oni so sprožili in razpravljali potrebna vprašanja, oni so sestavljali peticije, vodili deputacije itd., mi pa smo jih le občudovali in se učili od njih.

Razcepljeni v majhna okrajna društva, razmotrivali smo doma stavljen vprašanja, stavljen le z obmejenega lokalnega stališča, nikdar se pa nismo povzpeli do tega, da bi vsi slovensko-štajerski učiteji nastopili pri „Lehrerbundu“ kot jedina, organizovana stranka z določenim programom. Nikdar nismo tirjali zase n. pr. mesta podpredsednikovega, nikdar ne kacega važnejšega odborniškega mesta, nikdar nismo skušali dobiti si tretjino odborniških mest itd. A tudi nikdar nismo nastopili sè samostalnimi predlogi in referati. Da bi skušali našemu jeziku pridobiti kakšno veljavo pri razpravah, o tem še govoriti nočem, saj je bilo dovolj, če so se le naša imena pravilno pisala.

Stvari sami tudi to ni bilo toliko v škodo, ker so bili nemški tovariši res jako delavni in bistroumni ter so društvo izvrstno vodili. Le slovenski učitelj si ni osvetlil lica pri svojih nemških tovariših, ki so dobro poznali svojo duševno premoč. Oni nas niso upoštevali kot istovredne in jednakopravne člane, temveč le kot neljub privesek, kojega se ne morejo iznebiti, ali pa kot revčeke, kojim je tudi treba pomagati. Kakor povsod, bile so pa tudi tukaj častne izjeme.

Ko se je pa narodnostno vprašanje vedno bolj poostrilo in se je narodni boj strastno vnel na vsej črti, počilo je tudi v „Lehrerbundu“. Oglasila se je močna stranka, ki ni hotela delovati, temveč je zahtevala ločitev po narodnosti. Razni govorniki, posebno pa Seitz in Tändler z Dunaja so se vneli za strogo učiteljsko društvo ter so pripomogli, da je iz „Lehrerbunda“ izstopila skoraj polovica Nemcev, Slovenci smo pa ostali v njem. Je li bilo to pametno, ne vem; a to vem, da Nemci svoj bratski razkol močno obžalujejo ter da smatrajo nemški „Lehrerbundovci“ kot našo posebno dolžnost, da vztrajamo v društvu in ga podpiramo, ker se je izvršil razkol radi nas.

In ta zavist tlači menda tudi naše zastopnike, da si sedaj ne upajo odločno nastopiti kot Slovenci, ker bi utegnili s tem društvo pokopati.

A „Lehrerbund“ danes ni več, kar je bil. Nekdanj mogočno društvo je danes Nemcem le v posmeh, Slovence pa v spodtiko. Odločilni nemški tovariši so v svojem „Verbandu“, v „Lehrerbundu“ pa vztrajajo le takozvani „Jungovci“ in oni, ki ne ljubijo sprememb. Lehrerbundu manjka danes prave življenske moči; njegovo glasilo nima sotrudnikov in ne dovolj naročnikov, nikdo ga ne upošteva.

Moti se pa, kdor misli, da bo „Lehrerbund“ v svoji sedanjosti oz. nekdanji obliki prišel kedaj zopet do prave moči in veljave. Nemci se v svojem „Verbandu“ predobro počutijo, narodnostni boj pa še tudi ne bo kmalu izginil. Sami sebi toraj škodujemo, ako vzdržujemo društvo, ki nima prave bodočnosti. Lahko pa tudi obsedimo med dvema stoloma, ako si Nemci preko nas podajo roke.

Premislimo trezno vse to in storimo vsaj jedenkrat samostalen korak. Osnujmo že vendar „Zvezo slovensko-štajerskih učiteljev in učiteljic“, porazgovorimo se skupno, kako nam je v skupnih zadevah postopati; določimo, kaj nam je od „Lehrerbunda“ tirjati in kaj nam more dati.

Če se združimo mi v „Zvezo“, Nemci pa v svoj „Verband“, našla se bo gotovo tudi oblika, da bomo lahko vsi štajerski učitelji v potrebi skupno nastopili, skupno svoj glas pozdignili.

Med seboj pa širimo stanovsko zavest, likajmo narod, likajmo duševne spono, ki ga vežejo, da bo z nami verno klical: „Le naprej, le naprej, nikdar nazaj!“*)

Branimir.

Dunaj.

Poročilo o trinajstem občnem zboru podpornega društva za slov. visokošolce na Dunaji. Letošnji občni zbor tega društva se je odlikoval s tem, da je bil izredno dobro obiskan. To dokazuje, koliko važnosti pripisujejo na Dunaji bivajoči Slovenci temu društvu. Po pozdravu g. predsednika Pukla poročala sta g. tajnik dr. Vidic in blagajnik dr. Seschun o delovanju društva v minolem letu. Dr. Vidic je povdarjal, da je društvo napredovalo, da je podpiralo več revnih dijakov kot druga leta, da se je pomnožila glavnica, v tem pa je nazadovalo, da je prejelo manj podpor kakor preteklo leto, glavnica pa se je izvanredno pomnožila. Pristopil je društvu kot ustanovnik znani slovenski tržaški mecen gosp. Fran Kalister s 5000 K z izrecnim določilom, da se ta svota naloži kot glavnica, ter da se porabijo vsako leto samo obresti. Slavni deželni zbor kranjski je tudi letos društvu daroval 400 kron!

Kot ustanovnik je pristopil društvu tudi g. Janez Mlakar, hišni posestnik na Dunaji s 100 K, obroke za društveno glavnico (ustanovnino) pa so plačali g. dvorni svetnik in drž. poslanec g. dr. M. Ploj, cesarski svetnik Ivan Murnik in g. nadrevident Ivan Luzer. Med nabiraleci se je posebno odlikoval g. drž. poslanec Viljem Pfeifer, ki že 10. leto nabira darove za društvo. Za društvo sta tudi nabirala g. drž. poslanec Ivan Plantan in g. dr. Edvard Volčič, c. kr. sodni tajnik v Novem mestu. Število slov. posojilnic, ki so društvu poslale letos darila, se je pomnožilo, na čelu teh stoji hranilno in posojilno društvo v Ptujju z 1350 K. Odbor je prodal 3 delnice „Narodnega doma“ v Novem mestu „Glasbeni Matiči“ istotam za primerno ugodno kupnino. Iz poročila g. blagajnika dr. Seschuna je povzeti: društvena glavnica se je letos pomnožila za 5180 K, tako da znaša letos 16836 K 44 v, razpoložne glavnice je leta 1900 ostalo 2188 K 76 v. Prispevki rednih udov, podpornikov in dobrotnikov so to leto znašali 3867 K 19 v, obresti pa 720 K 90 v, vrnjene podpore 70 K, skupaj znaša razpoložna glavnica 6846 K 75 v. Iz te svote so se pokrili stroški: a) podpore 4363 K, b) upravni stroški 205 6 v, c) pristojbine in provizije poštne hranilnice skupaj 4575 K 81 v, tako da je ostalo razpoložne glavnice 2268 K 99 v. Društveno premoženje znaša ob sklepu letnega računa 19105 K 43 v. Podpirancev je bilo 77 in sicer: 38 juristov, 21 filozofov, 8 medicincev, 4 tehniki, 1 akademični slikar, 2 agronoma, 1 slušatelj eksportne akademije, 1 tehnolog. Po deželah je bilo iz Kranjske 48, iz Štajerske 18, iz Primorja 8, iz Koroške 3. V imenu preglednikov poroča g. sodni nadsvetnik Bogdan Trnovce, da so gg. pregledovalci spise in društveno blagajno našli v vzornem redu. Za izvanredni trud izreče zbor društvu blagajniku g. dr. Seschunu enoglasno zahvalo. Predsednik g. Pukl poroča o enoglasnem odborovem sklepu, da se g. Fran Kalister za velikodušno daritev, in

*) Dolžnost vsakega učitelja je, da vedno in povsod — pa le ob pravem času in na pravem mestu — neguje svojo narodnost. Tudi v učit. društvih bodimo narodni, ne smemo pa žaliti tovarišev druge narodnosti. Glavni namen in naloga učiteljskih društev je, potezati se za izboljšanje učiteljskega gnotnega stanja in pri tem moramo pa biti edini in složni učitelji in učiteljice vseh narodnosti v deželi. Le v edinosti in slogi je moč!

Uredništvo.

g. drž. poslanec Viljem Pfeifer za to, da že deseto leto nabira darila za društvo, imenujeta častnima udoma. To bodi zasluženima možema v trajno zahvalo društva in podpirancev, drugim pa v posnemanje.

Zbor je temu predlogu navdušeno pritrnil. Posebno zahvalo je izrekel zbor slovenskemu časnikarstvu, osebito: „Slovenskemu Narodu“, „Slovencu“, „Edinosti“, „Novicam“, „Dolenjskim Novicam“, „Domovini“, „Südsteirische Presse“, „Soči“, „Gorici“, „Ljubljanskemu Zvonu“ it. dr. Tem je pripisovati, da s svojimi noticami o društvu mnogo pripomorejo, da zanimanje in darežljivost pri obilnih narodnih davkih ni ugasnila.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

„Jubilejska samopomoč“. Ta mesec razposlalo se bode vsem članom poštne položnice, da vplačajo 2 kroni in 6 vinarjev kot letnino za l. 1902. Hkrati dobé vsi člani tudi novopotrjena pravila, kakor so bila sprejeta na izvanrednem občnem zboru o Binkoštih 1901. l. na Bledu.

Vse tovariše opozarjamo, da nabirajo udov za „Jubilejsko samopomoč“; pristop je po novih pravilih olajšan in plačilo je itak prav neznaatno.

Kjer je več članov v enem kraju, lahko skupno na eno položnico denar vložo.

Studenec-Ig pri Ljubljani, dne 1. svečana 1902.

Franc Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani je imelo dne 28. grudna m. l. svoj sedmi redni letni občni zbor. Ker je bil društveni predsednik, c. kr. okrajni šolski nadzornik g. ravnatelj A. Žumer zadržan, vdeležiti se zborovanja, ga je nadomestoval I. podpredsednik, g. naduč. Fr. Gabršek. Prvi je dobil besedo društveni tajnik g. Juraj Režek. Ker bomo to vestno sestavljeno poročilo priobčili v celoti, zato ne govorimo o njem. Iz blagajnikovega poročila (poročevalec g. J. Dimnik) smo posneli, da je društvu prirastlo v minolem letu 147073 K. Vse društveno premoženje pa znaša 1434183 K. Toliko za zdaj o tem zborovanju. Natančneje bo poročal g. tajnik.

Deželno „Slovensko učiteljsko društvo“ je zborovalo dne 28. grudna m. l. Društveni predsednik gosp. Juraj Režek, vse prisotne prav toplo pozdravi ter dá besedo g. tajniku J. Furlanu in za tem pa društvu blagajniku g. nadučitelju Fr. Črnagoju. O predsednikovem nagovoru, tajnikovem in blagajnikovem poročilu nam bo poročal natančneje g. tajnik. K zborovanju so poslala vsa kranjska okrajna učiteljska društva svoje zastopnike. Predvsem se je razgovarjalo največ o tem, kaj vse naj ukrene društvo v izboljšanje učiteljskih plač. Važen je tudi predlog — ki je bil vsprejet enoglasno — da naj društveni odbor vse potrebno ukrene, da se nastavijo na novomeški deški ljudski šoli izprašani in usposobljeni učitelji. Društveni predsednik vzame predlog radostno na znanje ter obljubi, da bode odbor ta res opravičeni predlog vzel čim preje v pretres.

Štajersko

Slovenjebistriško učiteljsko društvo je imelo svoje prvo letošnje zborovanje 9. dne meseca januarja v Slov. Bistrici. — Ob precej dobrem obisku pozdravi g. predsednik Jos. Sabati prisotnike, se spomni tudi z gorkimi besedami umrlega c. kr. namestniškega svetovalca g. Franca Kankowskega, mariborskega okr. glavarja ter pozove, da se zborovalci v znak sožalja na izgubi svojega šefa vzdignejo raz sedeže. — Nadalje pove, da se je od društvenega načelnikstva odposlala prošnja za vseučilišče v Ljubljani; ta korak se odobri. Mej dopisi se zasliši vabilo za razširjanje brošurice

„Der Schulkrebs und seine Heilung“. Predavanje g. Špana, „Kako se meri utrujenost pri učencih?“ je bilo jako zanimivo. — Po zaslišanju letnega poročila je sledila izvolitev novega odbora, katera je imela nastopni rezultat: Načelnik: Jos. Sabati; njega namestnik: Oton Vabič; blagajnik: Hinko Karničnik; tajnik: Seb. Krotky; pevovodja: Jos Kokl; odborniki: Marija Negovetič, Martin Šampri, Josip Kokl. Prihodnje zborovanje bo prvi četrtek v mesecu marcu v Slov. Bistrici.

Učiteljsko društvo za mariborski okraj je imelo svoje glavno zborovanje 2. dne m. m. v okoliški šoli. Udeležilo se ga je 32 društvenikov. Čudno je, da učitelji, ki so bili ta dan v mestu, niso prišli k zborovanju! Kot gost je prisostvoval gosp. okrajni šolski nadzornik, dr. Janko Bezjak.

Načelnik, g. Josip Lasbacher je pozdravil navzoče društvenike in želel vsem veselo novo leto. Nato se je spomnil umrlega okrajnega glavarja in nam. svetovalca, g. Fr. Kankowskega, kot predsednika okr. šol. sveta mariborskega, na kar so vstali vsi navzoči v znak spoštovanja do pokojnika. Predstavil nam je tudi dva nova uda, gg. Jerneja Črnkota in Ulrika Hauptmana.

Zapisnik zadnjega zborovanja se je neizpremenjen odobril. Blagajnik je poročal, da ima društvo navzlic mnogovrstnim izdatkom v pretečenem upravnem letu še dokaj preostanka, opomnil pa obenem, da tretjina društvenikov še ni vplačala udnine za pretečeno leto. Za upravno leto 1902. je društvo sestavljeno tako-le:

Načelnik: g. naduč. Avgust Požegar; načeln. nam.: g. ravn. Mihael Nerat; tajnika: gg. Fr. Pučelik in Ulrik Hauptman; blagajnik: g. Fr. Lichtenwallner; v odbor so voljeni sledeči gg.: Konrad Mejovšek, Jos. Lasbacher in Jernej Črnko.

Po volitvi je dal novi načelnik, g. Avg. Požegar, besedo gosp. ravnatelju H. Schreinerju, ki je tokrat nadaljeval svoje, pri zadnjem zborovanju pričeto predavanje o apercipiji predstav. Z največjim zanimanjem smo zasledovali strogo logični razvoj misli g. govornika, ki nam je s svojim predavanjem takorekoč odprl duševne oči, da smo jasno gledali duševno delovanje otrokovo pri shvačanju predstav. G. ravnatelj H. Schreiner je svojo nalogo častno rešil. Bodi mu na tem mestu izrečena prisrčna hvala! To obširno predavanje pa je šele uvod k glavni razpravi — o duševni analizi. G. načelnik se je govorniku za njegov trud v imenu vseh navzočih prav prisrčno zahvalil.

H koncu zborovanja je predlagal g. tovariš Matija Lichtenwallner, naj skliče g. načelnik zborovanje, pri katerem se izvoli poseben odbor, ki bo sestavljal didaktična in pedagogična vprašanja, da se bodo reševala v daljših razpravah pri učiteljskih zborovanjih. — G. ravnatelj H. Schreiner je prav toplo priporočal, da bi učiteljsko društvo stopilo v ožjo zvezo s „Šolsko matico“.

Ker smo bili vsi prepričani o velikem pomenu obeh predlogov, sta se enoglasno sprejela. Nato je g. načelnik zaključil zborovanje.

Zahvala. Pedagogičsko društvo v Krškem je blagovolilo po svojem predsedniku g. Lapajnetu podariti našemu društvu precejšnjo število knjig lastne založbe, da se razdele med društvenike.

Podpisani si usoja imenovanemu društvu za ta blagodušni dar izreči tem potom najiskrenejšo zahvalo.

Vodstvo učiteljskega društva za brežiški in sevniški okraj.

Videm, dne 21. januarja 1902.

J. Knapič, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj imelo bo v četrtek dne 6. svečana 1902 dopoldne ob 1/2 11. uri v okoliški šoli svoje redno zborovanje po sledečem sporedu: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Društvene zadeve. 4. Nadaljevanje predavanja „Darvinizem in vzgoja“. 5. Slučajnosti. — K prav obilni udeležbi vljudno vabi

Fr. Šorn, t. č. predsednik.

Konjiško učiteljsko društvo zboruje dne 6. februarja t. l. ob 10. uri dopoldne v novi šoli v Žičah po sledečem sporedu: I. Od 10. do 11. ure hospitacija v I. razredu pri gosp. tovarišu Časlu. II. Zborovanje: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Pogovor o oživotvorjenju pevskega zbora. 3. Posvetovanje o sestavljanju društvene spominske knjige. 4. Določitev poročevalcev za časnike. 5. Vprašalna skrinjica. 6. Slučajnosti. — K obilni udeležbi vabi vljudno

Jos. Čeh, t. č. predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj je imelo svoje glavno zborovanje dne 9. prosinca t. l. Navzočih je bilo 29 članov in 1 gost.

G. predsednik došlece srčno pozdravi ter jih navdušuje k marljivemu delovanju tudi v ravnozačetem letu. Na to se je prešlo na dnevni red.

Zapisnik zadnjega zborovanja je bil odobren. — Dopis je bil eden. Ta naznanja, da je g. Podobnik zastopnik „Beamtenvereina“. Za tem je poročal tajnik o društvenem delovanju v pretečenem letu, za njim pa blagajnik o stanju društvene blagajne. Pri volitvi odbora je bil izvoljen stari odbor z malo izpremembo v poslovanju; g. Kajnih bode namreč knjižničarica, gospa Kaukler pa blagajničarka.

G. Podobnik je izprožil misel, da bi priredili skupaj z mariborskim in slovenjebistriškim učiteljskim društvom letošnji majniški izlet v Fram, kar se je že nekoč želelo. Sklene se, da naj g. predsednik naznani to omenjenima društvoma ter jih prosi, naj nam naznanijo, je-li mogoče prirediti omenjeni izlet.

Isti govornik tudi predlaga, da se izreče drž. poslancu in dvor. svetniku dr. M. Ploju zahvala za korake, katere je storil, da se je predložil novi pokojninski zakon za učitelje na Štajerskem v najvišje potrjenje. — Enoglasno sprejeto. — Neki tovariš opozori navzoče, da se je na shodu „Slomškarjev“ sklenil lov na učitelje in — posebno še — na učiteljice na Spodnjem Štajerskem v njihov klerikalni tabor.

Na ta opomin je odgovorila neka koleginja, da, kar se tiče koleginj, se „Slomškarjem“ ne bode posrečilo jih vloviti v svoje zanjke, izvzemši seveda tiste, ki so že znane.*) Tako je prav! — Ista govornica se je tudi opravičeno pritoževala in sprožila troje vprašanj, tikajočih se gospej in gospodičin učiteljic, namreč: 1. Kako je to, da morajo učiteljice opravljati dvojno službo, plačo imajo pa samo eno? 2. Zakaj se novi pokojninski zakon nič ne ozira tudi na soproge učiteljev, ki so učiteljice? Mož namreč ne dobi po smrti soproge nobene pokojnine in tudi otroci ne, dasiravno je morala soproga tudi plačevati v pokojninski zaklad. 3. Krivica je tudi to, da ne dosežejo učiteljice tako visoke plače, kakor učitelji; vsled tega je tudi pokojnina manjša. Svetovalo se ji je, naj spravi to pri enem prihodnjih zborovanj na dnevni red in naj o tem obširneje poroča.

S tem je bil dnevni red končan in večina nas se je podala k obedu, kjer smo se pri dobri postrežbi in izvrstni vinski kapljici prav imenitno zabavali. Hvala gospej tovariša Zupančiča za tako dobro in točno postrežbo!

Goriško.

Zborovanje učiteljskega društva za goriški okraj, se vrši 6. februarja 1902. ob 9. in pol uri dopoldne na slov. oddelku deželne kmetijske šole v Gorici. Dnevni red: 1. Naznanila predsedstva. 2. Gospodinjstvo v ljudski šoli. 3. Utok radi petletnin. 4. Razni predlogi. — Solkan, dne 15. januarja 1902. Odbor.

*) Lov na učiteljice so uprizorili klerikalci tudi na Kranjskem in Primorskem. Seveda, vse ujete so vrnile tudi „Tovariša“. Krepko se pa drži letos moško učiteljstvo; samo pet jih je bilo, ki so vrnili prvo številko in še med temi je eden vadniški učitelj, ki je pa — mimogrede povedano — vrnil tudi „Zvonček“ in zaradi doslednosti tudi na „Popotnika“ ni naročen. Vobče je pa število „Tovariševih“, „Zvončkovih“ in „Popotnikovih“ naročnikov zdatno poskočilo. To je najboljši dokaz, da je „Zaveza“ na pravem potu. Uredn.

Književnost in umetnost.

Dr. Fr. Prešern — Deutsche Gedichte. V Ljubljani. Ig. pl. Kleinmayer & Fed. Bamberg. Cena mehko vezani knjigi 1 krono. Knjiga obsega v nemškem jeziku zložene pesmi kralja slovenske lirike. Vsem ljubljencem Prešernove poezije priporočamo, da si nabavijo to knjigo krasno in zanimivo po vsebini, elegantno po obliki.

„Knjižnica za mladino“, snopič 25., je zopet izšla v „Goriški tiskarni“. Urednik je znani g. Engelbert Gangl, ki urejuje tudi „Zvonček“. Obsega pa 14 tiskanih pol berila na lepem, finem papirju in je ukusno trdo vezana. Cena je 1 K. — Naročniki na 4 knjige za celo leto plačajo 3 K 20 vin. naprej. — To je pač bagatelna cena, kakršne bi zaman iskali pri večjih narodih. Zato pričakujemo, da jo naroče vse šole v tolikih iztisih, kolikor je razredov. Le tako jej bo obstanek zagotovljen.

Berilo je jako raznovrstno, mikavno, poučno. Cela knjiga je namenjena bolj deci do 10 let starosti.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gdč. Marija Ažman nabrala na valeti g. nadučitelja B. Andoljšega v Mirni peči 6 K; gosp. Valentin Zavrl, nadučitelj v Begunjah na Gorenjskem 2 K; g. Josip Svetlič, učitelj v Škofji Loki nabral 5 K.

Cesar Franc Jožefa ustanova: G. V. Zavrl, nadučitelj v Begunjah 2 K.

Osebnosti. Začasne učiteljice so postale absolvirane učiteljske gđe.: Ana Bitenc v Dobjem, Josipina Bezljaj in Ivana Zupančič v Št. Vidu pri Planini, Josipina Derstvenšek pri Sv. Antonu in Tereza Požar v Dobovi. Nadalje sta imenovana učitelja gg. Ivan Pavlovič iz Trnev na Kranjskem za Videm in And. Eppich za nemško šolo v Sevnici. Nadalje so postali suplentje, ozir. suplentinj absolvirani učiteljski in učiteljske gg.: Viktor Jamšek v Sevnici in Josip Polane v Dobovi in gđe. Pavla Miklave v Kozjem, Ana Enoch v Zabukovju, Ljudmila Umberger v Kapeli, Olga Mazi v Brežicah in Roza Lapajne v Vidmu. Šolski vodja pri Sv. Emi g. Jos. Cugmus je premeščen v Orešje, kjer je stopil v pokoj dosedanj voditelj g. Fr. Zagoričnik. Šolsko vodstvo v Dobovi je prevzel učitelj g. Jos. Supan. Na novoustanovljeni enorazrednici pri Sv. Primožu na Pohorju je postal voditelj g. Fr. Korbar, dosedaj učitelj pri Zgor. Sv. Kunigundi, na podružnični šoli v Lokavcu nad Zid. mostom pa g. Luka Stare, dosedaj učitelj na Primorskem. Stalno je nameščen v Trbovljah g. Lav. Cimperšek iz Rečice, v Zibiki pa je nameščena kot učiteljica gđe. Eliza Klemenčič od Sv. Jetrte nad Rimskimi toplicami. — Učiteljica ženskih ročnih del na slovenski šoli v Konjicah je postala gđe. Berta Kožuh iz Šmartna na Paki, istotako na dvorazrednici pri Zgor. Sv. Kunigundi in štirirazrednici v Selnici. — Njegovo Veličanstvo cesar je podelil dež. šol. nadzorniku Ant. vit. Klodiču pl. Sabladoškemu povodom zaprosenega trajnega umirovljenja naslov dvornega svetnika, oprostivši ga od taks. — Imenovan je deželnošolskim nadzornikom za Primorsko ravnatelj srednje šole v Pazinu Fr. Matejčič.

† **Dragotin Jesenko**, uradnik banke „Slavije“, slovenski pisatelj in pesnik, sotruden našemu listu in „Zvončku“ ter dober prijatelj in čestilec ljudskega učiteljstva je umrl dne 22. m. m. v Ljubljani, star šele 37 let, zapustivši soprogo in 7 nepreskrbljenih otrok. Mir in pokoj njega blagi in plemeniti duši!

Suplenti (suplentinj) na ljubljanskih šolah. Na mestni slovenski dekliški osemrazrednici so nameščene štiri suplentinj z 800 K na leto in sicer se suplira eno mesto od leta 1901.; drugo od l. 1898.; tretje od l. 1895. in četrto od l. 1893. — Na mestni nemški dekliški osemrazrednici se suplira eno mesto od l. 1894., drugo pa od l. 1892. — Na I. mestni deški šoli obstoji ena paralelka od l. 1898.; na II. mestni deški šoli pa od l. 1899. Tudi III. mestna deška šola, ki se je otvo-

čila šele letos, ima že eno paralelko. Ljubljanskemu šolstvu bi bilo le v korist, da se na podstavi teh podatkov ustanovijo na slovenski dekliški osemrazrednici tri, na nemški dekliški osemrazrednici dve, na I. mestni deški in na II. mestni deški šoli pa po eno stalno učno mesto.

Davčni vijak. Suplent na ljubljanskih šolah, ki ima borih 800 K plače, brez stanarine ali kakih drugih dohodkov, mora plačati 15 K davka!!!

Razpisane učiteljske službe. Na petrazrednici v Šoštanju — 2. plač. razred — je razpisana služba učitelja v stalno nameščenje. V mariborskem okraju so razpisane do prih. Velike noči sledeče učiteljske službe: na dvorazrednici pri Sv. Martinu pri Vurberku v stalno nameščenje; na ravnokar v štirirazrednico razširjeni šoli pri Sv. Marjeti na Pecnici v stalno, ozir. tudi v začasno nameščenje. — V samostalno nameščenje je razpisana tudi učiteljska služba na štirirazrednici v Framu. Prošnje je vlagati do konca januarja t. l. — V slovenjebistriškem okraju so istotako do prih. Velike noči razpisane sledeče učiteljske službe: na petrazrednici v Makolah dve učiteljski službi, tudi v začasno nameščenje, a na štirirazrednici v Poljčanah ena učiteljska služba v stalno nameščenje. Prošnje je vlagati do 31. t. m. Nadalje je še razpisana učiteljska služba na petrazrednici pri Sv. Benediktu v Slov. goricah tudi v začasno nameščenje z istimi pogoji kakor zgoraj.

Kant o ženah. V neki družbi, v kateri je bilo govora tudi o krasnem spolu, izrazil se je nemški modrijan Kant takole: Žena mora biti kakor ura na zvoniku, to je: ne sme vse tajnosti govoriti na glas, ona mora biti kakor polž, to je: dobra gospodinja, ali ne kakor polž, ki vse na sebi nosi, kar ima.

Listnica uredništva.

V Postojino: Hvala lepa na poslanem! Bomo priobčili v prihodnji številki. Pozdrav!

Gospodarski program.

Naslednje tvrdke čarujejo od iztržka, oziroma dobička, ki jim ga da zaslužiti učiteljstvo, dogovorjene odstotke v prid učiteljskemu konviktu. Vsakdo (vsaktera) pa blagovoli, zahtevati, da se vsaka vsota, ki jo odjemalec izplača, zabeleži v prid konviktu.

- Jos. Petrič** — zaloga raznovrstnih šolskih zvezkov, peres z napisom: „Učiteljski konvikt“ in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani, sv. Petra cesta št. 6.
- Knjigotržnica Ig. pl. Keimmayr & F. Bamberg** v Ljubljani, Kongresni trg.
- Národna tiskarna** v Ljubljani, Kongresni trg.
- Šeberjeva tiskarna** v Postojini, zaloga uradnih spisov itd.
- Gričar & Mejač**, trgovina z narejenimi oblekami za dame in gospode v Prešernovih ulicah v Ljubljani.
- Fran Ksav. Souvan**, trgovina z manufakturnim blagom v Ljubljani.
- Fran Kraigher**, krojaški mojster v Ljubljani, Kongresni trg.
- Anton Krejči**, zaloga moških in ženskih klobukov v Wolfovih ulicah v Ljubljani.
- J. Soklič**, trgovina s klobuki v Ljubljani, Pod trančo.
- Filip Fajdiga**, mizar in trgovina s pohištvo v Prešernovih ulicah št. 50 nasproti novi pošti v Ljubljani.
- B. Schmeltzer**, zaloga stolov, Šelenburgove ulice v Ljubljani.
- Ivan Bonač**, zaloga šolskih knjig, svinčnikov družbe sv. Cirila in Metoda in raznih drugih šolskih potrebščin v Ljubljani.
- Banka „Savija“** v Pragi — glavno zastopstvo za slovenske dežele v Ljubljani — vzajemno zavarovalno društvo, podpira učiteljski konvikt in daje od učiteljskih zavarovanj provizijo „Zavezi slovenskih učiteljskih društev.“

Zavedno učiteljstvo prosimo, da po geslu „Svoji k svojim!“ podpira v prvi vrsti te tvrdke.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 77.

Kranjsko.

Na jednorazrednici v Ledinah je popolniti učno mesto. Prošnje so vlagati semkaj do dne 23. februarja 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 23. januarja 1902.

Št. 135.

Na deškem oddelku štirirazredne ljudske šole na Vrhniki je stalno oddati učno mesto po sklepu tekočega šolskega leta s postavnimi prejemki.

Prošnje, pravilno opremljene, je poslati službenim potom tukajšnjemu uradu do 28. februarja 1902.

C. kr. okrajni šolski svet v Ljubljani, dne 23. januarja 1902.

Št. 67.

Na petrazredni deški šoli v Ribnici je mesto enega učitelja s postavnimi dohodki v definitivno nameščenje razpisano. Prosilci, ki so iz obrtnega risanja izprašani, imajo prednost.

Prošnje vlagati je do 20. svečana t. l. pri podpisnem e. kr. okrajnem šolskem svetu.

Za čas od 15. svečana do zatrdnega nameščenja te službe pa se išče začasna učna oseba, oziroma pomožni učitelj z normirano plačo in je za take prosilce rok za vlaganje prošnje določen do 12. svečana t. l.

Prošnje vlagati je pri e. kr. okrajnem šolskem svetu v Kočevju.

Št. 39.

Na jednorazredni ljudski šoli v Kolovratu je razpisana učiteljska služba.

Prošnje se imajo tukaj vložiti do 5. februarja t. l.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 16. januarja 1902.

Predsednik:

Tekavčič s. r.

Št. 20.

Stajersko.

Na štirirazredni dekliški ljudski šoli v Slovenski Bistrici se bo do Velike noči 1902 namestila služba učiteljice z dohodki po II. krajnem razredu in s prostim stanovanjem, in sicer v prvi vrsti stalno, a v drugi šele začasno.

Prosilke za to mesto naj vložijo svoje prošnje, s spričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita, oziroma samo z zadnjim ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potem pri krajnem šolskem svetu v Slov. Bistrici do 15. februarja 1902.

Okrajni šolski svet Slovenska Bistrica, dne 15. januarja 1902.

Predsednikov namestnik:

Dr. Bezjak.

Št. 88.

Na vsaki spodaj navedeni šoli je po eno mesto učitelja, oziroma učiteljice stalno, oziroma tudi začasno nadomestiti in sicer:

na 4razrednici v Grižah celjskega okraja in na 5razrednici v Čadramu konjiškega okraja. Te šole so v III. plačilnem razredu.

Prošnje, opremljene z zrelostnim spričevalom, s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico, imajo že nameščeni vložiti po šolskem vodstvu pri pristojnem okrajnem šolskem svetu, še ne nameščeni prositelji pa naravnost pri dotičnem krajnem šolskem svetu najkasneje do 20. februarja 1902.

Celje, dne 19. januarja 1902.

Št. 76.

Na trirazredni ljudski šoli pri Sv. Andražu v Slov. goricah se bo do Velike noči 1902 stalno ali začasno namestila učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu in s prostim stanovanjem (2 sobi in kuhinja).

Prošnje, opremljene z obema spričevaloma, oziroma le z zrelostnim spričevalom in z dokazom avstrijskega državljanstva, naj se vložijo do 15. februarja 1902. l. predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Andražu v Slov. goricah.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 20. januarja 1902.

Attems m. p.

Št. 13.

Na petrazredni ljudski šoli v Šoštanju je stalno popolniti učiteljsko mesto z dohodki II. plačilnega reda.

Prošnje, opremljene tudi z dokazom avstrijskega državljanstva, naj se vložijo do 16. svečana 1902 predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu v Šoštanju.

Predsednik:

Čapek.

Št. 38.

Na petrazredni ljudski šoli pri Sv. Miklavžu se ima do Velike noči 1902. leta stalno namestiti učiteljska služba z dohodki po III. krajnem razredu in s prosto izbo.

Redno opremljene prošnje naj se vložijo do 15. februarja t. l. predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu pri Sv. Miklavžu.

Okrajni šolski svet v Ormožu, dne 20. januarja 1902.

Attems m. p.

Št. 38.

Na petrazredni ljudski šoli v Št. Lenartu v Slov. goricah se bo do Velike noči 1902 namestila učiteljska služba z dohodki po II. krajnem razredu in s prosto sobo, in sicer v prvi vrsti stalno, a v drugi šele začasno.

Prosilci za to mesto naj vložijo svoje prošnje s spričevalom usposobljenosti in zrelostnega izpita, oziroma samo z zadnjim ter pri prvem stalnem nameščenju tudi z domovnico opremljene, predpisanim potom pri okrajnem šolskem svetu v Št. Lenartu v Slov. goricah do dne 20. februarja t. l.

Okrajni šolski svet v Št. Lenartu v Slov. goricah, dne 20. januarja 1902.

Predsednikov namestnik:

Dr. Bezjak.

Št. 132.

Na štirirazredni ljudski šoli pri Novi cerkvi blizu Ptuja (III. plačilni red) popolniti je mesto formelno usposobljene učiteljice ženskih ročnih del z letno nagrado 383 kron proti učni obveznosti osemurnega poučevanja vsak teden.

Prosilke za to mesto naj pošljejo svoje prošnje, opremljene z navstvenim in s spričevalom učne usposobljenosti in z domovnico do 31. oktobra t. l. krajnemu šolskem svetu pri Novi cerkvi, pošta Podlehnik.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 23. januarja 1902.

Predsednik:

Attems m. p.

Z. 63.

Im Nachhange zur hierämtlichen Concursauschreibung vom 23. December 1901, Z. 1419 wird bezüglich der Lehrerstelle in Sachsenfeld noch beigefügt, dass der Ortsschulrath dem Lehrer einen Wohnungsbeitrag per 120 K jährlich zahlt und dass Lehrer mit Befähigung zur Ertheilung des gewerblichen Unterrichtes (hiefür jährliche Remuneration circa 300 K) bevorzugt werden.

Cilli, am 23. Jänner 1902.

Harol Jašouc
učitelj

Tekla Jašouc roj. Ahn
poštna upraviteljica

✠ poročena. ✠

Jškavas pri Jgu   Jg (Studenc)
dne 12. prosinca 1902.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani. Naročnino pa prejema g. Frančišek Crnagoj, nadučitelj v Ljubljani „Barje“. — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/3 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljenje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.